

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Co je a co není státem garantovaná sociální služba

Individuální projekt Ministerstva práce a sociálních věcí
„Inovace systému kvality sociálních služeb“,
 v rámci něhož realizuje občanské sdružení INSTAND, ve spolupráci s o. s. QUIP, SKOK a JOB
 stejnojmennou veřejnou zakázku,
 má za cíl aktualizovat existující rámec zajištění kvality sociálních služeb.
 Výstupem projektu budou návrhy změn zákona o sociálních službách
 a prováděcí vyhlášky, nové metodiky
 a další koncepční materiály
 související s tématem kvality v sociálních službách.

Lidé si od nepaměti pomáhali a vesměs někomu či něčemu i sloužili. Sociální stát se rozhoduje část této vzájemnosti lidských společenství organizovat a platit. V současnosti tak činí mj. proto, že sociální služby jsou významným zaměstnavatelem a nabízejí – jak se zdá – jednu z cest k sociálnímu smíru (viz *Dobrovolný evropský rámec kvality pro sociální služby*, 2010). Děje se tak v souvislostech globalizovaného světa s důrazy na kulturní způsobilost pomáhajících pracovníků a všeobecnou úctu k (hodnotové) rozmanitosti, v souvislostech západního světa s důrazy na lidská práva (viz *Úmluva o právech osob se zdravotním postižením*, 2010) a vírou v sílu lidských společenství¹ a jejich sociálního kapitálu vyjádřeného sítěmi, které člověka samy uchrání před sociálním vyloučením, a v souvislostech tradičně stabilního českého státu s dozvuky komunismu a tedy s pozvolným návratem právního vědomí a občanské společnosti.

Státem garantovaná sociální služba není postavena na vzájemnosti (nepočítá s protislužbou, je poskytována právě těm, kteří na ni „ze svých daní“ neplatí atp.), má proto přímo v sobě vestavěné riziko invalidizace a sociálního vyloučení. Protiopatření vůči riziku spočívá v ohraničenosti a zacílenosti služby, která se tudíž zaměřuje na případový proces, tj. na navázání kontaktu, v jehož rámci se děje posouzení člověkovy

nepříznivé sociální situace a z ní vyplývajících potřeb, na plán, který obvykle spočívá v aktivizaci vnitřních a vnějších zdrojů,² a na vyhodnocování plánu, tedy i účelnosti a účinnosti služby, to znamená, zda služba plní účel sociálního začlenění a dělá to kvalitně s rozumně vynaloženými prostředky.

Lidská důstojnost a začlenění atp. spočívají mj. v možnosti mít vliv, angažovat se ve prospěch „svých“ lidí z rodiny či obce. Pokud člověk někam „patří“, je někde členem, začlenění se děje přirozeně: i v problémech se obrací na sousedy, spolužáky, kolegy v práci, a posléze na „obec“ a její možnosti. Jednou z možností obce, jak na nepříznivou sociální situaci člověka či rodiny reagovat, jsou sociální služby. Neměly by proto nahrazovat přirozené možnosti začlenění, jako jsou volnočasové aktivity pro děti a mládež, zajišťované tradičně školami a spolky, nebo svépomocné aktivity občanů (např. mateřská centra), neměly by suplovat působnost jiných komunitních služeb (např. primárně a terciárně preventivní služby veřejného zdraví, jako je například sběr a výměna injekčních stříkaček), či zkoušet institucí nahrazovat domov.

Znamená to ale mít především na obcích sociální pracovníky, kteří rozumějí lidem a umějí je podpořit v dosahování a využití jejich zdrojů.

Průběžné informace z realizace projektu najdete na odkazu

<http://www.mpsv.cz/cs/11748>,

kde také koncem května najdete pozvánku na konferenci, která se bude konat
20. 6. 2013 v Praze.

1) Od 90. let minulého století převládá sociálně-ekologické paradigma, které za jednotku přežití pro člověka považuje společenství. Spolu s evolučními přístupy a se srovnávaním kultur harmonizuje jednostranný západní důraz na individuismus.

2) Americko-izraelský sociolog A. Antonovsky mluví o „celkových zdrojích odolnosti“, které pomáhají zvládat vlastní život; patří mezi ně například peníze, znalosti, zkušenosti, sebeúcta, sociální opora, kulturní kapitál atp. Autor upozorňuje, že důležitější než zdroje může být někdy schopnost je využít.